

Motion till riksdagen

1989/90:Sf345

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Föräldraförsäkringen

Vi har i dag ett samhälle som alltför mycket anpassat sig efter de vuxnas krav och intressen. Barn och ungdom åsidosätts alltför ofta och har svårt att hävda sig gentemot andra intressegrupper.

Den strukturomvandling och inflyttning till storstäderna som skett har inte varit svaret vare sig på barnens eller de vuxnas behov. Med strukturomvandlingen har människors sociala förankring blivit sämre, man har i många fall förlorat kontakt med släkt, vänner och uppväxtmiljö och blivit rotlös. Det har inte varit lika lätt att känna sig själv som en naturlig del i ett större sammanhang då den egna identiteten har fått sig svåra törnar. Den här situationen har kanske drabbat de uppväxande barnen i ännu högre grad än de vuxna.

Ett fungerande grannskap är oftast en förutsättning för att människors behov av gemenskap, skapande aktivitet, social förankring och identitet ska tillgodoses. Samhället måste utformas så att föräldrarna får mera tid att umgås med sina barn.

Föräldrar måste få vara delaktiga i omsorgen om barnen och inte tvingas släppa huvudansvaret för denna. Föräldrar kan inte ersättas av samhällets institutioner. De skall också ha möjlighet att välja tillsynsform för sina barn.

Statens stöd till barnomsorg bör vara så konstruerat att kvalitetshöjande åtgärder och ett rikare utbud av alternativa barnomsorgsformer stimuleras. Kommunen bör stödja föräldrar som vill starta kooperativa daghem eller tre-familjssystem. Rekrytering av män – gärna med egna barn – till dagbarnvårdare bör stimuleras. Alla hemmaföräldrar och dagbarnvårdare skall ha tillgång till öppen förskola. Stöd ska utgå till föräldrar som vill starta och driva öppna förskolor och fritidshem.

De resurssvaga familjerna måste ges ytterligare stöd, för att undvika omhändertagande av barn. Resurserna ska bl.a. utgöras av kvalificerat familje- och nätverksarbete. Socialtjänsten har ansvaret för att familjen får dessa resurser.

Föräldraförsäkring

Föräldraförsäkringen föreslås under år 1990 utbyggas med 3 månader till 15 månader med full ersättning på sjukförsäkringsnivå. Samtidigt föreslås att

nuvarande tre månaders ersättning på garantinivå slopas. För år 1991 föreslås en utbyggnad av föräldraförsäkringen till 18 månader.

Mot. 1989/90
Sf345

Ersättningen ska kunna tas ut i form av hel, halv eller fjärdedels föräldrapenning under en längre tid.

Fördelning mellan föräldrarna

Enligt uppgifter om pappornas uttag av föräldrapenning tog år 1987 29 % av papporna i familjer med gifta förvärvsarbetande föräldrar ut föräldrapenning under barnens två första levnadsår. Miljöpartiet anser att det, både för barnens och för pappornas skull, är ytterst angeläget att möjligheten att vara hemma en tid hos barnen när de är små utnyttjas av alla pappor. Därför bör en del av föräldrapenningen kvoterats. Från den 1 juli 1990 skall således gälla att minst två månader av föräldraförsäkringen tas ut av vardera föräldern, från 1 juli 1991 minst tre månader.

Rätt till ledighet

Samtidigt som föräldraförsäkringen byggs ut enligt vårt förslag måste rätten till föräldraledighet utökas i motsvarande grad.

Miljöpartiet vill emellertid gå ett steg längre och föreslår att alla arbetstagar skall ha rätt att sänka sin arbetstid, med motsvarande löneavdrag, till 20 eller 30 timmar per vecka. Förslag härom lägger vi i en annan motion.

Ersättningsnivån i föräldraförsäkringen

Nuvarande ersättning inom föräldraförsäkringen är helt proportionell mot inkomsten upp till ersättningstaket 7,5 gånger basbeloppet (222 700 kronor år 1990). Miljöpartiet de gröna vill verka för ett samhälle med mindre inkomstspridning än idag. Med nuvarande lönebildningssystem är det svårt att direkt påverka lönebildningen. Staten kan dock genom utformningen av bl.a. socialförsäkringssystemen markera sin uppfattning genom att ersättning utöver en viss lönenivå utgår med en lägre procentsats. Miljöpartiet de gröna föreslår att ersättningen inom föräldraförsäkringen skall utgå med 70 % av inkomsten för den del av inkomsten som överstiger 4,5 basbelopp (133 650 kronor år 1990). För den del av inkomsten som ligger under 4,5 basbelopp skall ersättningen liksom för närvarande vara 90 %.

En sådan sänkning av ersättningsnivån för de högre avlönade bidrar till att sänka kostnaderna för föräldraförsäkringen utan att personer med låga inkomster drabbas. För personer med högre inkomster kan medvetenheten om att ersättningsnivån är lägre göra att de ökar sitt personliga sparande och drar ner på sin konsumtionsstandard. En sådan utveckling är önskvärd i ett läge när det är angeläget att sparandet i samhället ökar och den mer umbärliga konsumtionen minskar.

Biståndsarbetare med utlandstjänstgöring får idag inte föräldraförsäkring. Miljöpartiet de gröna anser att även barn till biståndsarbetare har rätt till sina föräldrar och att således även biståndsarbetare skall ha rätt till föräldraförsäkring.

Rätt för dagbarnvårdare att räkna in egna barn i tjänsten

Kvalité inom barnomsorg är viktig. Detta skall gälla alla barnomsorgsformer, även familjedaghem. Dagbarnvårdarna är en viktig yrkeskår som bör behandlas lika som alla andra, med rätt att få kommunal barnomsorg för sina egna barn. I dag utgår inte statligt bidrag till dessa barn. Miljöpartiet kräver därför att dagbarnvårdarna och deras barn behandlas som alla andra yrkesarbetande.

Rätt att bli kommunal dagbarnvårdare åt eget barn

De föräldrar som väljer att vara hemma medan barnen är små får idag en mycket liten del av samhällets stöd till den kommunala barnomsorgen. Miljöpartiet anser att detta är en stor orättvisa och kräver att förälder ska ha rätt att bli kommunal dagbarnvårdare även åt eget barn. Detta skall gälla både dem som idag är barnvårdare åt andras barn – de skall få räkna in även de egna barnen i underlaget för tjänsten – och övriga föräldrar som föredrar att vara hemma hos barnen medan de är små. Principen skall vara att förälder som anställs som kommunal dagbarnvårdare åt eget barn skall ges i stort sett samma villkor som en "vanlig" dagbarnvårdare i familjedaghem: samma grundlön, sociala förmåner, inkl ATP, utbildning, etc. Kostnadsersättning för egna barn bör utgå med halvt belopp jämfört med vad som gäller när man tar emot andras barn. Dagbarnvårdare åt eget barn skall, precis som föräldrar som har vanlig familjedaghemsp plats, betala daghemsavgift. Endast en förälder i varje familj skall samtidigt kunna vara anställd som dagbarnvårdare åt eget barn.

Statsbidrag skall utgå till dagbarnvårdare åt eget barn på samma villkor som för kommunala dagbarnvårdare.

Förskolan

En större valfrihet måste eftersträvas i den kommunala barnomsorgen. Olika typer av alternativa lösningar skall aktivt uppmuntras och ges samma ekonomiska förutsättningar som rent kommunala barnstugor. Detta gäller till exempel föräldrakooperativ, personalkooperativ, föreningsdrivna daghem, trefamiljssystem, mm. Den öppna förskolans verksamhet är viktig och bör stimuleras.

Föräldramedverkan även i den kommunala barnomsorgen skall aktivt uppmuntras och på sikt ställas som ett krav för att erhålla en plats. En aktiv föräldramedverkan kan ske på olika sätt, t ex genom schemalagd föräldramedverkan ett visst antal dagar per år. En sådan föräldramedverkan är bra

både för barnen, föräldrarna och personalen. Den betyder också ett resurstillskott till barnomsorgen som gör att behovet av statsbidrag sannolikt kan minska något framöver.

Mot. 1989/90
Sf345

Bastillägg

Miljöpartiet de gröna föreslår att ett bastillägg ersätter nuvarande bostadsbidrag för barnfamiljer. Tanken är att öka valfriheten för människor att bosätta sig var de vill. I glesbygd kan bostadskostnaden vara liten men å andra sidan kan transportbehovet vara betydligt större än i storstad.

Förslag om exakt utformning av bastillägget kommer att läggas i motion i anslutning till regeringens planerade proposition om nytt bostadsfinansieringssystem.

Hemställen

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att rätten till ersättning från föräldraförsäkringen kvoterar så att vardera föräldern från den 1 juli 1990 tar ut minst två månader av ersättningen samt att ensamförälder skall ha rätt att ta ut hela ersättningen,

2. att riksdagen beslutar att ersättningsnivån inom föräldraförsäkringen ändras i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om biståndsarbeters rätt till föräldraförsäkring,

[att riksdagen beslutar att föräldrar skall ha rätt att bli kommunala dagbarnvårdare åt eget barn på villkor som anges i motionen och att statsbidrag skall utgå för detta,¹]

[att riksdagen beslutar att statsbidrag till föräldrakooperativa och personalägda daghem samt föreningsdrivna daghem skall utgå med samma belopp som till kommunala daghem,¹]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om föräldramedverkan i barnomsorgen.¹]

Stockholm den 24 januari 1990

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Anita Stenberg (mp)

Eva Goës (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

¹ 1989/90:So631